

Pomhaj Bóh

Časopis ewangelskich Serbow

Budyšin, měrc 1989
3. číslo · ISSN 0032-4132 · Lětnik 39

Bože słowo za nas

Ty, Knježe, moju dušu smjerći njeprěwostajiš. Ty činiš, zo ja puć k žiwjenju wěm (Psalm 16, 10, 11)

To je modlitwa pobožneho wěrjaceho stareho sluba psalmskeho spěwarja! Ale hdyž sej wěc stróžbnje přemyslujemy a z woćomaj našeho nazhonjenja wobhladujemy, móhli so prašeć: Je tomu woprawdže tak? Hdyž je něchtó z našich lubych woći zańdželi napřeco, njejsmy da jeho smjerći přewostajili a při pohrjebje jeho čelo rowej? Ja čitach njedawno w nastawku swětneho časopisa, hdžež rozestaja so awtor z měnjenjom wšelakich nabožinow a idealistických swětonahladow wo dalším žiwjenju po smjerći, scěhowace: „Tajke mysle spěchuja wěru, kiž so zdawa dale pomhać při problemje smjerće, kotryž hewak njemóžu zapriječ. Tróštowace tajkeje wěry a tajkich idealistických nahladow njechamy přec. Tola my přiwisnicy wědomostneho swětonahlada smy woprawdže wo tym přeswědčeni, zo po smjerći dalje žiwjenje ani fyzisce ani psychisce móžno njeje.“ Štó pak móže tajke tak twjerdže wuprajić? A je to „fyziske a psychiske“ woprawdže jenička forma dalšeho žiwjenja po smjerći? Hać so w potajnym swěće wěry snano tola cyle druge aspekty njewotewrja, so cyle hinaše móžnoty njewjewja, kotřež njemóžemy sebi ze swojim čłowjeskim rozumom předstajić? My njewěmy w jednotliwym, kak po smjerći dale dže. Tu je

Ty, Knježe, moju dušu smjerći njeprěwostajiš. Ty činiš, zo ja puć k žiwjenju wěm.

Rys.: Nali

pobožna fantazija sej druhdy wšelake wumolowała. Wězo wě biblija wšelake, ale scyła a zwulka tež jenož w přirunanjach wo tym rěči.

Ale z Lutherom móžemy spěwać: „Po časnej smjerći je žiwjenje nam hoto-we we wěčnosti“ (Spěwarske č. 300, 3). A zwotkal to wěmy, zwotkal mamy garantiju za to, zo tomu tak je? Jenož přez Chrysta, přez jeho dobywarske stawanje z rowa, štož nam jutrowna powěsć připowěda. Naše horjeka mjenowane psalmske słowo je mēsačne hrono za měrc, w kotrymž lěta hižo jutry swjećimy. A runje w jutrownym kěrļušu, kiž je zdobom pohrjebny spěw, rěka: „Jězus, mój tróšt, žiwy je, ja tež žiwjenja b'du widžeć (spěw 126,2). Tak tola po wumrěću njebudu smjerći přewostajeny, ale jeno Knjezej nad žiwjenjom a smjerću. Na rownym pomniku mojeju staršeju na Bukečanskim pohrjebnišću steji: „Knjezej w žiwjenju kaž w smjerći.“

Tak je Bóh — kaž w našim hronu rěka — činił, zo wěm puć k žiwjenju, a to plaći za wěčne kaž tež za časne žiwjenje. Wězo njewěm, kajki mój dalši puć přez tutón swět budže, štož so mi tu wšo stanje w dobrym a w nje-dobrym. Ale ja wěm, moje žiwjenje, mój čas, kaž druhi psalmista spěwa, leži w jeho rukomaj hać k wotyknnemenu kóncej, a to je wěčnost, hdyž po Jězusowej hnadže jónu tam přińdu.

Tuž spěwajmy wjesele po jutrownym kěrļušu (EKG 82), kiž je naš prjedawši Bukečanski kantor Arnošt Lodni tak rjenje do serbskeho přeložil.

Nětk wutrobnje so zradujmy na swjatych jutrow róčny čas. Bóh swoje zbože dari zas. — Či, Chrysće, chwalbu spěwamy, zo wukupił nas z twój' krwju sy za paradiz, će česćimy. Haleluja, budž chwaleny Chrystus, kiž sy syn Mariny.

G. Lazar

Naš krajny biskop

dr. theol. dr. h. c. Johannes Hempel
60 lět

Hdyž budže naš biskop 23. 3. 1989 swoje 60. narodniny swjećić, budže so wjele pisać a rěčeć wo jeho wuznamje za našu Saksku krajnu cyrkej a tež za cylu ekumenu.

My ewangelscy Serbja budžemy w džakownosći a česćownosći z dobroprošenjom na njeho spominać. Jemu předewšěm mamy so džakować, zo mamy zaso svojego serbskeho superintendenta. Na Serbskim cyrkwinskim dnju 1977 w Michalskej cyrkwi w Budyšinje bě naš biskop mjez nami. Njezapomnite nam wostanje, kak je wón nam Serbam z wutrobnej lubosću předował 11. 11. 1984 při zapokazanju serbskeho superintendenta Alberta. Ze słowom a ze skutkami je biskop Hempel dopokazał, zo chce ze wšej swěru podpěrać naše prócowanje, Serbam Bože słowo w serbskej rěči připowědać.

Biskop ma mjez druhim nadawk, w swojej cyrkwi być pastyr pastyrjow. Z tym je jemu zawěrnje wulka zamolitwosć, čežke břěmjo napoložene, kotřež nětk hižom 17. lěto njese.

Johannes Hempel pochadža z Hornjeje Lužicy. W Žitawje je so narodžil. W.

Biskop Hempel w rozmołwje z eksarchom Melchisedekom

Foto: Bund/Bohm

Oliver, kapsna lampa a Mira

„Tu maš za kolektu. Džensa zběraja za hlódnych na swěće“, praji nan a stłóči Oliverej twjerdy pječhriwnak do ruki.

Pječ hriwnow! Runje telko pjenjez, kaž Oliver hišće trjebaše, zo by sej wulku modernu kapsnu lampu kupić móhl. Měsacy hižo za nju lutowaše, tola wot troch hriwnow, kotrež kóždy měšac wot mačerje dósta, so trěbnych 14 hriwnow za lampu tak spěšnje njena-lutowachu. Džewječ hriwnow Oliver ha-kle měješe.

Oliver njemóžeše hižo změrom w cyrkwi sedžeć. Pječ hriwnow! To by jutře hižo lampu kupić móhl! Kak bychu Michał, Kai a wšitcy tamni hóley hladali, hdy by jutře z tajkej lampu přišo! Ale: Hdyž pjenjezy do kolekty njeda, njeje to, kaž by kradny? Ně, kradnýc Oliver njechaše. Oliver paduch? Ně, to njeńdže!

Nadobo Oliverej switaše: Wupožču sej pjenjezy! Haj, to je ideja! Wozmu pječ hriwnow za lampu a za dwaj měsacaj mam je zaso nalutowane a dam je potom do kolekty. Wupožčić skónčnje njeje zakazane.

Z cyrkwie džěše Oliver za nanom a widžeše, kak nan papjerjany pjenjez do kolekty da. Oliver zběhny prózdnu ruku nad kašćik, kaž by tež něšto do njeho tyknył. Z tamnej ruku w zaku pak dđeržeše kruće twjerdy pječhriwnak.

*

Popoldnjo wosta Oliver doma, dokelž so wonka dešćowaše. Hladaše telewizor, najprjedy džěčacy program a potom někajki film wo Indiskej. Poka-

zachu mały, z hlíny twarjeny doměk w indiskej wjesce.

„To je dom, w kotrymž Mira a jeje swójba bydli. Mira je džesać lět a dyrbi so sama wo cyłu swójbu starać“, praji muž w telewiziji. Mać Miry bě zemřěła, a nan ležeše chory na někajkich płatowych zbytkach w kuće hěty. Pokazachu, kak Mira daloko po wodu džě, wodu do kotola nad wohenjom kidnje a horstku rajsa do njeje da.

„To je jenička jědz za cyły dzeń za nana, Miru a jeje štyrjoch bratrow a sotrow“, rozjasni muž w telewiziji dale. Wokoło Miry stejachu wšitcy jeje mali bratřa a sotry napół nazy a hladachu žadosćiwje do kotola, hdžež so horstka rajsa warješe.

„Nano, to njewěrju“, praji Oliver, „zo je to jich jenička jědz za dzeń. Džěči maja tola wšě kulojte brjuchi, su wjele tołše hač ja.“

„Tołste brjuchi maja wot hloda“, rozjasni nan. „Štož je přeco hlódny, dóstanje tajki nabubny brjuch. To je chorosc. Zawěsće je tón kusk rajsa jich jenička jědz. Hladaj nož, kak ćeńke nózki a ručki tute małe džěči maja.“

Nan měješe prawje: Tołsty bě jenož brjuch džěči.

Z wulkimi émowymi wočemi hladachu džěči z telewizora. Oliverej so zdaše, zo wšitcy na njeho hladaja.

*

Přichodny dzeń namaka farar w swojim póstowym kašćiku list. „Za Miru w Indiskej“ bě na nim napisane, a „Njetřebam žanu kapsnu lampu.“ W lisće pak bě štyrnaće hriwnow: twjerdy pječhriwnak a džewječ jednotliwych hriwnow.

T. M.

Přispomnjenčko

Kak ma so po Wašim mēnjenju Bože wotkazanje swječić? Ma so to po kemšach abo na kemšach stać? Po kemšach swjećene Bože wotkazanje je kaž přidawk k Božej službje — kaž njeby cyle k tomu słušało. Na kemšach swjećene Bože wotkazanje pak móhlo někotrehožkuli, kiž hewak njeby k Božemu blidu přišoł, pohnuć tam dońć, a z tym by so přehrěšił.

A što z džěćimi při Božim wotkazanju? Maja wone we ławce sedžo wostać abo sobu k woltarjej přińć. Džěći, ze staršimaj sobu při woltarju klečo, bychu so požohnować móhli. A njetřebaja džěći tež Bože žohnowanje? Kak pak móže farar přeco wědzěć, hač ma mlódstny hižo prawo, Bože wotkazanje přiwzać abo nic? Abó ma so kóždemu džěsću tež Bože wotkazanje wudžělić? K tomu ma so prajić, zo je po zakonjach našeje cyrkwie jenož někotrym wosadam dowolene, pod wěstymy wuměnjenjemi tež džěćom Bože wotkazanje wudžělić — je to pospyt, kiž so w tutych wosadach přewjedže.

Třeće prašenje je, kak husto ma so Bože wotkazanje swječić. Ma so to kóždu njedželu stać abo jenož zřědka? Hdyž so kóždu njedželu Bože wotkazanje poskići, njerěka to, zo dyrbi potom druhdy wupadnyć, dokelž nihtó za nim nježada? Jeli pak so jenož zřědka swječić, njeby potom nahlad nastać móhl, zo to tak wažne njeje?

To běchu jenož někotre mysle k Božemu wotkazanju, kiž sym zestajil z někotrych diskusijow wo tym. Rady bych Waše mēnjenje zhonił. Tohodla mi napisajće, kak ma so po Wašim mēnjenju Bože wotkazanje swječić. Moja adresa:

Siegfried Albert
Serbski kěrchow 1 / Wundischer
Kirchhof 1
Budyšin / Bautzen
8600

Naše nowiny a časopisy před 100 lětami

Z Mužakowa. Knjez minister duchownych naležnosćow, wučerstwa a medicinalnych naležnosćow je přezjedne z ewangelskej wyšej cyrkwinje radu dowolił, zo so wosebita ewangelska wosada Běła Woda załoži. K nowej wosadze ewangelsky wobydlerjo Běleje Wody a Kutow słušeja. Wot zańdženho 1. měrcja je Běła Woda wosebita wosada; tuž stej Běła Woda a Kutý z Mužakowskeje wosady wustupilej... Wobsedźer našeho stawneho knjejestwa je patronatske prawo za nowu wosadu dóstał. Nětuši patron je potajkim k. hrabja von Arnim nad Mužakowom. Serbske Nowiny, měrc 1889

Knjez superintendent Albert běše mje prosył, hač njebych móhla na wosadnym popoldnjo dnja 30. oktobra w Nowym Měsće wo serbskej swójbje přednosować.

Prjedy hač sej přednošk wudžělah, dyrbjach najprjedy na karće zwěsćić, hdže Nowe Město scyła leži. Sewjero-wuchodnje, mjez Wojerecami a Grodkom, namakach tutu wjesku. Njewuhladach pak na karće, zo je tuta wjeska z wuhlowymi jamami tak wobdاتا, zo sej myslis, zo je to kupa. Jako sej tam z knjezom superintendentom a knjezom Grofu dojědžechmy, steješe awto nadobo před wuhlowej jamu. Wědzachmy pak, Nowe Město njeje wjac daloko. Zawróćichmy awto, a jenož derje, zo běchmy dočasnje w Budyšinje wotjěli, přetož zańdže někak hišće třištworć hodžiny, doniž do Noweho Města njedojědžechmy. Něhdže 30 Serbow, wjetšina žony w serbskej drascě, běchu so hižo w kapalce zhromadziłi.

Wosadny farar knjez Hornig wšitkich wutrobnje witaše a přepoda slowo sup. Albertej, kiž nětko přítomnych w maćernej rěči powita. Zhromadnje zaspěwachmy sej kěrluš, a knjez superintendent rozložil nam hrono tuteje njedzele. Na zwučene wašnje kantorješe knjez Grofa z Chasowa serbske ludowe spěwy abo kěrluš, kotrež sej mjez přednoškami zaspěwachmy. Najprjedy wězo běchu Nowoměšćenjo skeptiscy a mēnjachu, zo njemóža pismo w spěwar-skich a spěwniku, kotrež běchmy sobu přinjesli, „lazwać“. Tola potom mōcnje sobu spěwachu, přetož wjetšinu spěwow z hlōwy móžachu. Tole spěwanje zblizi kontakt wosadnych z nami.

Přeni přednošk měješe knjez Handrij Wirth wo problemach energije wot spočatka hač do džensnišeho.

Potom přednosowach k temje „serbska swójba“ a prócowach so, so cyle wosobinse wo tym wuprajic. Jadro mojich rozloženjow běše, zo je najwažniša w serbskej swójbje serbska rěč a zo knježi serbski duch. Předstajich w přednošku swoju swójbu a myslu sej, zo je to serbska swójba, hačrunjež muž serbsce njerěči.

Do wutrobow wosadnych je so knjeni Tarankowa dobyła, přetož wona přinjese wosebitu knihu Instituta za serbski ludospyt sobu, knihu wo narěči Nowoměšćanow, zestajenu wot knjeza Michałka. Wězo porěča knjeni Tarankowa w tutej narěči wosadnym a přečita z tuteje knihi rozmołwu z poslednim serbskim brašku.

Jako so knjeni Tarankowa prašeše, što je brašku znał, so starša žona přizjewi a praji, zo běše to jeje nan. A druha mēnješe, zo je hišće serbski kwas swjećila.

Ze serbskim kěrlušom skónčichmy přeni džěl zhromadneho popoldnja, přetož nětko sledowaše hišće hodžinka bjesady při šalce kofeja a skibce tykanca. Běše zajimawe domjacym připosluhać, a pytnych, zo po dołhim času zaso serbsce rěčachu. Serbska wutroba je w Nowym Měsće hišće žiwa, ale kak dołho hišće?

Wutrobny džak fararje Hornigej, kiž tute wosadne popoldnjo zmōzni. Wón je jara wotewrjeny serbstwu.

Wosebity džak pak tež superintendentej Albertej, kotryž wulku prócu naložuje, zo móhli Serbja w Srjedźnej a tež Delnjeje Łužicy zaso serbske kemše swječić, serbsce spěwać a so modlić a na serbske slowo poskać. Gruhlowa

Tutón wobraz wozjewichmy w decemberskim wudaću našeho časopisa a připisachmy k tomu: „Štó nam praji, hdže tutej twarjeni stejitej?“ Mjeztym je do redakcije powěsć wot knjeza Nuka z Budyšina došla. Knjez Nuk je w jednym z twarjenjow prjedawše wobsydstwo swójeho nana spóznał. Kaž wón nam zdžěli, je to historiski wo-

braz, dokelž wobě twarjeni hižo njestejitej. Za to su so tam nowe bydlenja natwarili. Wězo Wam tež přeradźu, w kotrej wjesce je so foto sćiniło. Bě to w Smjerdžacej (Schmerlitz) pola Róžanta. Redaktor „Pomhaj Bóh“ džakuje so na tutym městnje knjezej Nukej za jeho wotmołwu na naše prašenje.

S. Albert

Nowe serbske knihi „Spad Połobjanow“

Kniha njeje cyle nowa, dokelž pak wjele noweho přinjesa, chcemy na nju spominać. Wona je wušła 1980 w Zapadnym Berlinje, a jeje dospołny nadpis je: „Der Untergang der Polaben, Versuch eines Nekrologs.“ Wudawar knihi je předžěłal manuskript serbskeho pochada a je jón w swójskim nakładze wudał.

Wuznam knihi leži w tym, zo je wona přeni wobšěrny pospyt, předstajić proces pominjenja Połobskich Słowjanow a w tym zwisku tež nas Łužiskich Serbow. Awtor wopisuje na spočatku dońt Połobskich Słowjanow wot Korle Wulkeho hač k jich přeněmćenju a so w druhim džělu přiwobroći kulturnemu a narodnemu wuwicu Serbow. Zložuje so při tym na wulku ličbu serbskich a němskich žórłow kaž tež na swojske wobkedźbowanja we Łužicy; wšelake mjenje zmylki při tym njewuwostachu.

Kniha je napisana w jara pesimistiskim duchu, štož nastupa našu džensnišu narodnu situaciju. Wo ewangeliskich Serbach rěči awtor jako wo „Ex-Serbach“, dokelž běše so pola nich hižo do 2. swětoweje wójny zakónčił proces přeněmćenja mlodeje generacije. Woni su dospołnje podleželi germanizaciji a asimilaciji, při čimž „masa na to njeđiwaše a lědy štó žarowaše“ (str.

180). Katolscy Serbja su sej hač dotal swoje Serbstwo lěpje wobchowali, tola tež pola nich su spóznać symptomy rozpada, na přikład to, zo rzyzy serbscy starši ze swójimi džěćimi němsce rěča.

„Wšitke znamjenja na to pokazuja, zo serbscy katolikojo sćěhuja w narodnym wuwicu swóich ewangeliskich bratrow, njech tež ze zapozdženjom wjacorych lětdžesatkow. Přechod wot jedneje rěče k druhej traje powšitkownje 50 do 60 lět. Dalšich 15 lět někak so pomini, doniž njezemrěje posledni čłowjek, kotryž staru rěč wobknježi. Za někak 20 lět drje budže serbsčina jako wobchadna rěč pola ewangeliskich Serbow wotbyta. Pola katolikow přindže tutón dypk w přenjeji třecinjje noweho lěstotka. Započała je so wotzankowaca faza ‚serbskich stawiznow‘, a kónc Serbstwa je bjezposrědnje bliski“ (str. 242). Jěre słowa namaka Sorabus tež wo serbskim kulturnym žiwjenju, kotrež je so po léce 1945 wuwijało. Wón rěči wo „Potjomkinskich wjeskach“, ze serbskej kulisu a dekoraciju, ale z němskim jadrom, a oportunistach a karreristach, kotrymž so durje a wrota wotewrěchu (str. 232 sč.). Swoje mysle zjima ze słowom: „Prjedy běchu Serbja lud bjez inteligency. Džensa mamy serbsku inteligencu, ale žadyn serbski lud.“

Tole wšo klinči wězo jara pesimistisce. Wědy, zo su tež druzi awtorojo hižo před lětdžesatkami Serbam smjerc

wěšćili, štož bychmy Sorabusej móhli jako njespjelnjene profetije před woči stajić. Tola wěšte je, zo rěči awtor na zakładze wobšěrneho materiala a ze stróžbnym wočkom, tak zo njemóžemy jeho argumenty, je ze słowom „narodny pesimizm“ etiketuju, prosće pod blido šmórnyć. Serbskemu čitarjej so zda, zo čerpi awtor pod wosudom swójeho luda. Njech je jeho kniha druhdy přejara jěra a pesimistiska, tak jej tola zwostanje zaslužba, zo je najdokładniše žórlo wo Serbach, wudate w zapadnym džělu Europy.

Jan Malink

Čitarjo pisaja

... Chcu so na tutym městnje podzakować za Wašu rozhladnu redakciju časopisa, kiž tuchwilu njeje ani pobožne ani cyrkwinopolitiske łopjeno, ale w najlěpším zmysle słowa nabožna nowina ze šěrokim profilom. Derje je, zo njestej na přěnim městnje powučenje čitarstwa, ale podawaja so informacije wo cyrkwinskih stawiznach kaž tež wo podeńdženjach z našich dnjow a poskitki k zhromadnemu rozmyslowanju. Čitar kóždeje staroby – tež džěco – móže swój dobytk z toho dostać, a prócowanje wo zhromadnosć delnich, hornich a Slepjanskich ewangeliskich Serbow, kaž so wone w Pomhaj Bóh dokumentuje, je na dobro wšěch nas Serbow. Wuběr dlěšich pojednanjow, krótsich nastawkow a notickow je wuwáženy, tak zo wostuda njeknježi.

Přeju Wam za lěto 1989 wšo najlěpše, křutu strowotu a mocy do džěla a nam čitarjam dale Pomhaj Bóh, kiž njepyta za swójim poselstwom jeničce serbskeho ewangeliskeho čitarja, ale kóždeho swětonahladne hibićiweho čłowjeka.

Wutrobnje strowi
Christiana Piniekowa

Naše jamy a naša domizna

Wšitcy tajke hoberske wuhlowe jamy znajemy. Tak daloko kaž wočko hlada, widžiš rozborkanu zemju. W přichodže budžeja jamy hač 250 m hluboke. Wuhlo budže přez to přeco drohotniše, dokelž přeco wjace zemje dyrbi so pohibować. Tež w přichodže zhubja so dalše wsy. Wěmy, hač pod našim domom wuhlo njeje? Kak by so nam šło, hdyž zhonimy, zo chcedža našu wjes wuhla dla zwottorhać? W zašłym lěstotku su železnicy, mašinotwarstwa a tepjenja dla wuhlo wudobywali. W tutym lěstotku so přeco wjace wuhla za elektroenergiju trjeba. Kajke přijomnosće je nam železnica přinjesła! Tež džensa jědu rady z njej. A što mamy do woloženjow hižo w domjacnosći přez elektroenergiju. Předstajće sebi raz, hdyž wona jedyn tydžeń raz njeby była! Pomysleće tež na to, zo so při produkowanju a w materialu kóždeho aparata, kóždeje mašiny, kóždeho awta, kóždeje lóžce, kóždeje železnicy, kóždeho lětađla a kóždeje rakety mnoho energije trjeba. W NDR trjebamy kóžde lěto telko wuhla, zo by so móhli čah napjelnić, kiž by dlěši był hač dwójce ekwator. Hižo zažnje kórki žadaja sebi w NDR poł miliona tonow wuhla. Je wšak potom samozrozumliwe, zo my tajke jamy trjebamy.

Derje by nam było, hdyž na to pomyslimy, zo je Bóh nam ze žiwjenjom tež rozum dał a zo móžemy jón wužiwać. Potom budže nam jasne, zo su

wšitke techniske wudobycá Boží dar, tež hdyž wone přez čłowjeske ruki du. Potom přiwozmjemy tež džakowni kóžde wolóženje, kotrež přez techniku dóstanjemy. Ale na drugej stronje budžemy sej tute dary wjace česćić a w do-

brym porjadku dzeržeć. Wěmy wšak, kelko prócy a energije we wšem tći. Tež budže nam kóžde brójenje z čoplotu a z materialom žel, hdyž na te wulke jamy a zhubjene wsy myslimy, kotrež su džěl našeje domizny. H. W.

Jan Pawoł Křižan - 3 mojego žiwjenja

(1) Předchadnicy a kublo w Ścijecach

Ja, Jan Pawoł Křižan(k), sym so 12. decembra 1854 w Ścijecach na kuble č. 2 narodził runje na tym dnju, na kotrymž sakski kral Jan swoje narodniny přeni raz jako kral swjećeše. Móžno, zo njeje to na moje předmjeno bjez wliwa bylo.

Wo svojich předchadnikach wěm mało. Woni pak znajmjeńša hižo dwaj lětstotkaj w Ścijecach sydlachu. Jedyn z nich je w léce 1742 naše džensa hišće stejace domske natwaril. Jeho syn je to najskerje byl, kotryž měješe w Sydmlětnej wójnje jako poddan města póstowe služby za Budyšin wobstarác a kotrehož při tym jónu Prusoj při Łobju niže Drježdžan přesěchachu, na což wón konjom pasy přerězny a z nimi přez Łobjo plůwaše. Wjednik přenjeho pora koni so při tym zatepi, jeho konnej za brjohom wuhrabowašej, so we wodže přecisnyštej a so w žolmach podnurištej. Mój předchadnik pak so zbožownje wuchowa.

Mój džéd, Pětr Křižan, rodzeny 14. apryla 1787, wumrě 1864, měješe wjele pod čezemi napoleonskich wónow wutrac, leža džě Ścijecy bjezposrědne při starej wikowskej a woterskej droze Drježdžany - Zhorjelc - Warszawa. Wjacerkroč je ze skotom do horow wuceknyl. Hdyž so nawróci, bě doma wjele pokradnjene, haj, zdžěla běchu samo hrjady z bróznjow wutorhane. Tež wón je měl we wójniskim času póstowe služby wukonjeć. 12. decembra 1812 je při čekanju Napoleona před jeho sanjami jěchał. Wjacore dny hižo běchu konje a pohončoj na pósce čakali na přijězd Napoleona. Wječor 12. decembra wón přijědže. Tola ničtó njesmédžeše wo tym rěčec, zo wón to bě. Bjez přestawki wuměnichu so konje, a w dziwjej horitwje smalachu sanje dale na zapad. Mój džéd běše sej witku přihotował, zo mohl svojego konja do spēcha honić. Tola wón dyrbyeše konja tak z wotrohomyj wobdzětać, zo tón krawješe. W „Sakskim jěcharju“ pola Wjelkowa so zaso nowe konje před kejžorske sanje zaprahnychu.

Mój nan, Jan Křižan, přewza staršiske kublo. Wón móžeše wjele wo bitwje pola Budyšina powědać. Po přenim wutřělu francoskeje artilerieje walištej so dwaj šumjelej zwjazkarskich baterijow, kiž běštej na Budyiskim třěllišću stałoj. Bórže na to lažachu Francozojo kaž kóčki po hórce na naměsto horje, mjeztym zo Rusojo z ruinow Mikławška do nich třělachu.

Mojej staršej měještaj 11 džěci. Dwě z nich zahe zemrěštej. Jedyn, Arnošt, chodžeše hakle přenje léto do šule. Po puču do šule padny pod železniskim mostom z kolenom na kamjeń. Rana so zajětri, a po dlěšej chorosći wón zemrě. Tamny, Bjarnat, wumrě w hišće mlódsch lětach na difteriju. Tamni džewječo smy wotrostli.

Staršiske kublo, kotrež je džensa z Wićazec kublom (hdyž z Budyšina přijědžeš, přenje kublo we wsy) zjednocene, bě najprjedy wosebite kublo. Dwór běše třiřózkaty a bě z murju, wysokej kaž muž, wot Wićazec dwora wotdzěleny. Domske a hródz nještej so z časa mojego džěcatstwa hač do džensnišeho jara přeměniloj. Tola w léce 1863 pokrychu domske město dotalneje slomy z cyhelemi, mjeztym zo bě so hródz jako nowotwar hižo do toho z cyhelemi kryła.

W domskim bě naprawo zachod do jstwy za našu swójbu a za čeledź, pó dla bě kuchnja z pjecu, potom tak mjenowana stara kuchnja, w kotrejž bě kurjenc a přechod do hródze, pó dla bě hišće dalša stwa, w kotrejž zwopředka, dołhož bě džéd žiwy, staršej z małymi džěcimi spaštaj a kotraž so pozdžišo na tajke něšto kaž wjelbik přeměni. Horjeka běchu stajnje kruće zamknjena najstwa a spanske komory, kiž běchu w nocy wězo wšitke poľne a w kotrychž w jednym ložu stajnje dvě džěsci na slomje lěhaštej. W dalšej komorje bydleše džéd.

K domskemu přitwarjena hródz wotpali so w léce 1869. Murje pak wostachu stej, tak zo trjebaše so jenož nowa třěcha natwaric. Tehdy běchu plómjenja samo hižo na domske přeskočili, a ze slomu kryta bróžen so cyle wotpali. Bróžen stejše na južnej stronje dwora a měješe dvě hunje, pincu a kólnju z přitwarjenym husacym chlěwom. Džensniša bróžen stej nimalo na samsnym městnje, jenož něšto kročel dale na juh. Dwór wobdawaše na zapad a na juh nic přewulka sadowa zahroda, na sewjer přizamkny so zahrodka a pó dla bě mały něhdže 300 m² wulki a zdžěla poldra metra hluboki hat. Přez zahrodku, w kotrejž tež něšto koľčow stejše, běžeše rěčka. Hišće něšto metrow dale na sewjer stejše wosrjedź někotrych wjerbow z cyhelemi kryta pódlanska bróžen. Studnju na kuble njemějachmy. Woda za skót čerpaše so z hata, kotryž měješe dobru wodu, a po pitnu wodu chodžeše so k rěčce, kiž so njedaloko Rjenčec kubla ze zemje žórleše. Pitna woda měješe so na 200 metrow domoj nosyc.

K našemu kublu slůšeše 75 kórcow, tola hdyž maćerny nan wjace sam nje-hospodarješe, wobdzělachmy tež jeho 25 kórcow. Mějachmy dwaj konjej, štyri swinje a něhdže 18 krowow a jajojcow. přel. T. M.

Přepróšujemy

5. 3. 1989 - 4. njedžela w póstnym času

10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michalskej (Albert)

11.25 hodž. nutrnosć w rozhłosu

14.00 hodž. kemše w Budestecach (Albert)

W. HÖFFERT KOPFPHOTOKAPIE

Slubjenej Jan Křižan a Leńka Miethes z Rašowa, něhdže w léce 1891

10. 3. 1989 - pjatk

19.30 hodž. serbske blido w Budyšinje na Michalskej

12. 3. 1989 - 5. njedžela w póstnym času

8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Njeswaćidle (J. Lazar)

8.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (Malink)

10.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Husce (Wirth)

24. 3. 1989 - Čichi pjatk

9.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Rakecach (G. Lazar)

14.30 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje na Michalskej (Albert)

27. 3. 1989 - 2. džěn jutrow

9.00 hodž. kemše w Bukecach (G. Lazar)

14.00 hodž. kemše w Hrodzišću (Malink)

2. 4. 1989 - 1. njedžela po jutrach

10.00 hodž. kemše w Budyšinje na Michalskej (Albert)

11.25 hodž. delnjoserbska nutrnosć w rozhłosu

14.00 hodž. kemše z Božim wotkazanjom w Budestecach (Albert)

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. Rjadowje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. - Ludowe nakładnistwo Domowina, Budyšin, Sukelska 27. Redaktor a skazanki: sup. Siegfried Albert, Serbski kěrchow, Budyšin, 8600, tel. 4 22 01. - Lic. č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. - Čišč: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-28/89). - Wuchadža jónkroč za měsac. Přinoški a dary na konto: Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen, Sp. Bautzen 4962-30-110. - Index-Nummer 32921